

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 เฉพาะโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2539 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนทั้งสิ้น 517 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 517 คน ได้แก่

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น	147	โรงเรียน	ผู้บริหาร	147	คน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย	69	โรงเรียน	ผู้บริหาร	69	คน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร	97	โรงเรียน	ผู้บริหาร	97	คน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย	55	โรงเรียน	ผู้บริหาร	55	คน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี 107 โรงเรียน ผู้บริหาร 107 คน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู 42 โรงเรียน ผู้บริหาร 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง และจังหวัดที่อยู่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำ MSDT (The Management Style Diagnosis Test) สร้างโดย Reddin แพลและเรียบเรียงโดย อุทัย นีร์ญโต (2520) จำนวน 64 ข้อ และแบบสอบถาม MSDT ของ Reddin พัฒนา สงวนกล้าจิตต์ (2526 :19) ได้นำแบบสอบถาม MSDT เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการทดสอบซ้ำ คะแนนมิติมุ่งงาน (X) = 0.81 คะแนนมิติสัมพันธ์ภาพ (Y) = 0.94 และคะแนนประสิทธิผล (Z) = 0.80 และวัชรินทร์ นุชนาดา (2533: 41) ได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม MSDTโดยนำไปทดสอบกับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 40 คน ค่าความเชื่อมั่นมิติมุ่งงาน (X) = 0.96 มิติสัมพันธ์ภาพ (Y) = 0.81 และมิติประสิทธิผล (Z) = 0.88 ซึ่งนับว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้ง 2 ครั้ง ในสถานการณ์ และเวลาที่แตกต่างกัน การวิจัยในครั้งนี้จึงไม่ได้นำเครื่องมือนี้ไปทดสอบซ้ำอีก เพราะเป็นเครื่องมือที่ได้ทดสอบมาตรฐานดังกล่าวแล้ว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อความเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ตอบแต่ยังคงความหมายสำคัญไว้เช่นเดิม

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปถึงผู้ตอบโดยประสานงานกับหน่วยงานบังคับบัญชาตั้งแต่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถึงผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี และหนองบัวลำภู เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด

3. เมื่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้รับ และตอบ แบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว จัดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้สอดซองติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถามด้วย

4. เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ 20 วัน ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามฉบับใดกลับคืน ผู้วิจัยได้จัดส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมกับแบบแบบสอบถามไปถึง ผู้บริหารโรงเรียนนั้นๆ อีกครั้ง

5. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถาม จำนวน 517 ฉบับและได้รับกลับคืน จำนวน 431 ฉบับ และมีความสมบูรณ์ 428 ฉบับ ไม่สมบูรณ์ 3 ฉบับ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

จังหวัด	กลุ่มตัวอย่างที่ส่ง จำนวน (คน)	ได้รับคืนทั้งสิ้น		ได้รับคืนที่สมบูรณ์		ไม่สมบูรณ์	
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ขอนแก่น	147	120	81.60	119	80.90	1	0.70
เลย	69	60	87.00	60	87.00	-	-
สกลนคร	97	80	82.50	80	82.50	-	-
หนองคาย	55	46	83.60	44	80.00	2	3.60
อุดรธานี	107	90	84.10	90	84.10	-	-
หนองบัวลำภู	42	35	83.30	35	83.30	-	-
รวม	517	431	83.40	428	82.80	3	0.60

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 กรอกข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นรายบุคคล ลงในตารางสำหรับจัดระบบข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์ ตามกรอบทฤษฎีของ Reddin (อ้างถึงใน อุทัย หิรัญโต , 2520)

ขั้นที่ 1 ให้พิจารณาแบบสอบถามทุกข้อว่าผู้ตอบเลือกข้อ ก หรือ ข แล้วกรอกลงในตารางให้ตรงตามช่องหมายเลขประจำข้อ (ข้อ 1 ถึง 64) ดังตาราง

		←----- แนวนอน (เฉพาะคำตอบ ก.) -----→								
A	☐	1	2	3	4	5	6	7	8	↓ แนวตั้ง
B	☐	9	10	11	12	13	14	15	16	
C	☐	17	18	19	20	21	22	23	24	
D	☐	25	26	27	28	29	30	31	32	
E	☐	33	34	35	36	37	38	39	40	
F	☐	41	42	43	44	45	46	47	48	
G	☐	49	50	51	52	53	54	55	56	
H	☐	57	58	59	60	61	62	63	64	
		A	B	C	D	E	F	G	H	

ขั้นที่ 2 รวมจำนวนข้อเฉพาะคำตอบข้อ ก ตามแนวนอนของแต่ละแถว มาใส่ในช่อง A - H ทางซ้ายให้ครบทุกแถว

ขั้นที่ 3 รวมจำนวนข้อเฉพาะคำตอบข้อ ข ตามแนวตั้ง กำหนดช่อง A - H จากซ้ายไปขวาทุกแถว

ขั้นที่ 4 ยกยอดจากขั้นที่ 2 ตามแนวนอนตรงกับขั้นที่ 3 A - H จากซ้ายไปขวา

ขั้นที่ 5 รวมตัวเลขทั้งขั้นที่ 3 + ขั้นที่ 4 ตามช่อง A - H จากซ้ายไปขวา

ขั้นที่ 6 ยกยอดรวมขั้นที่ 5 มาใส่ให้ตรงกับตัวเลขปรับอคติ ตามช่อง A - H จากซ้ายไปขวา เริ่มจาก +1 +2 +1 0 +3 -1 0 -4

ขั้นที่ 7 ผลลัพธ์เป็นค่าคะแนนที่ปรับอคติแล้ว A - H รวมแล้วไม่เกิน 68

ขั้นที่ 8 กรอกคะแนนที่ได้ลงใน A - H รวมแล้วไม่เกิน 66

ขั้นที่ 9 นำคะแนนที่ได้แต่ละคน A - H ความมุ่งมั่นในการทำงานลงในตารางดังนี้

$$X = C + D + G + H \text{ หมายถึง ความมุ่งมั่น}$$

หรือกิจสัมพันธ์

$$Y = B + D + F + H \text{ หมายถึง ความมุ่งสัมพันธ์ภาพ}$$

หรือมิตรสัมพันธ์

$$Z = E + F + G + H \text{ หมายถึง มุ่งประสิทธิผล}$$

หรือความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย

A	B	C	D	E	F	G	H	X	Y	Z

ขั้นที่ 10 นำคะแนนที่ได้จากขั้นที่ 9 มาเปรียบเทียบ เพื่อประเมินค่าลักษณะรวมแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ใช้ในการบริหาร ต่อไป ดังนี้

คะแนนส่วนประกอบ	0-29	30-31	32	33	34	35	36-37	38 ขึ้นไป
คะแนนที่เปรียบเทียบ	0	0.6	1.2	1.8	2.4	3.0	3.6	4.0

ผลที่ได้จากคะแนนมิติเมื่อเทียบได้แล้วดังนี้

X	Y	Z

ขั้นที่ 11 นำคะแนนแบบภาวะผู้นำ และมิติภาวะผู้นำ มาเทียบกับกลุ่มระดับคะแนน เพื่อประเมินค่าโดยการจัดระดับคะแนน หาแบบภาวะผู้นำหรือแบบการบริหาร ดังนี้

ระดับ	คะแนนแบบภาวะผู้นำ	คะแนนมิติภาวะผู้นำ	เกณฑ์ระดับการประเมินค่า
1	2 → 4.9	0 → 0.59	มีค่าน้อยที่สุด
2	5 → 5.9	0.6 → 1.19	มีค่าน้อย
3	6 → 6.9	1.2 → 1.79	มีค่าค่อนข้างน้อย
4	7 → 7.9	1.8 → 2.39	มีค่าปานกลาง
5	8 → 8.9	2.4 → 2.99	มีค่าปานกลาง
6	9 → 9.9	3.0 → 3.59	มีค่าค่อนข้างมาก
7	10 → 10.9	3.6 → 3.99	มีค่ามาก
8	11 → ขึ้นไป	4.0 → ขึ้นไป	มีค่ามากที่สุด

ขั้นที่ 12 หาลักษณะรวมของแบบภาวะผู้นำเป็นรายบุคคลโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

A	ผู้หนึ่งงาน	x	ต่ำกว่า 2	y	ต่ำกว่า 2	z	ต่ำกว่า 2
B	นักบุญ	x	ต่ำกว่า 2	y	มากกว่า 2	z	ต่ำกว่า 2
C	ผู้เผด็จการ	x	มากกว่า 2	y	ต่ำกว่า 2	z	ต่ำกว่า 2
D	ผู้ประนีประนอม	x	มากกว่า 2	Y	มากกว่า 2	z	ต่ำกว่า 2
E	ผู้ยึดระเบียบ	x	ต่ำกว่า 2	y	ต่ำกว่า 2	z	มากกว่า 2
F	นักพัฒนา	x	ต่ำกว่า 2	y	มากกว่า 2	z	มากกว่า 2
G	ผู้เผด็จการมีศิลป์	x	มากกว่า 2	y	ต่ำกว่า 2	z	มากกว่า 2
H	นักบริหาร	x	มากกว่า 2	y	มากกว่า 2	z	มากกว่า 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน สำหรับตัวแปรนามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. สถิติสำหรับหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้บริหารกับแบบภาวะผู้นำในการบริหาร ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percent) เปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างตัวแปรแต่ละแถว (Row Percentage) ระหว่างของแต่ละสดมภ์ (Column Percentage) สัดส่วนระหว่างตัวแปรย่อยกับจำนวนรวม (Total Percentage) และใช้ค่า ไคสแควร์ (Chi-Square) สำหรับหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร (ประคอง กภรรณสูตร, 2538 : 132)

$$\chi^2 = \sum \{ (O - E)^2 / E \}$$

χ^2 แทนค่า ไค สแควร์

O แทนค่า ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency)

E แทนค่า ความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency)

C แทนค่า ผลรวมของความถี่ในแต่ละสดมภ์

R แทนค่า ผลรวมของความถี่ในแต่ละแถว

N แทนค่า จำนวนข้อมูล

df แทนค่า ค่าความเป็นอิสระ (degree of freedom)

สูตร หาค่า E (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 178-180)

$$E = \frac{R_1 \cdot C_1}{N} \dots \dots \dots \frac{R_1 \cdot C_g}{N}$$

$$df = (r - 1)(c - 1)$$